

Dersim

Kültür ve Etnografya Dergisi • Yıl : 7 • Sayı : 9 • Temmuz 2008

İZMİR DERSİM KÜLTÜR ve DAYANIŞMA DERNEĞİ İLE TUNCELİ DERNEKLERİ FEDERASYONU'NUN ORTAK SAYISIDIR. ISSN: 1304-0162

1938 - 2008

70. YILINDA
YITTİRDİKLERİMİZİN
ANISINA

EFSANE SU

MUNZUR®

TUNCELI

Munzur'a Susayanlara

Munzur A.Ş. Hakkında

Munzur suyunun üreticisi olan Munzur Tarım ve Sanayi Ürünleri Tic. A.Ş. 240 ortaklı bir şirkettir. İlimizdeki ekonomik geri kalmışlığa çözümler ararken, güçlerimizi birleştirerek kurduğumuz munzur A.Ş. kısa sürede yöremizin örnek sivil toplum kuruluşlarından biri haline gelmiştir. Munzur A.Ş. ticari bir şirket olmanın ötesinde; toplumsal özgüvenin ve kolektif ruhun egemen olduğu, felsefesiyle ileriye dönük umutları yeşerten bir yapıdır.

Şirketimizin merkezi Tunceli'de, fabrikamız ise Ovacık ilçesindeki Munzur gözelerine yakın Ziyaret köyündedir. Üretim ve idari birimlerimizde halen 45 kişi çalışmaktadır. Gerek doğrudan gerekse dolaylı olarak bölgeye sağladığımız katma değer 2006 yılında yaklaşık 2,000,000 YTL civarındadır. Şirketin toplam sermayesi 5,060,000 YTL Ortak sayısı 240.

efsane
SU

Yönetim Kurulu

Haydar Kaya
Musa Bulut
Halit Ötün
Fikret Durmuş
Mustafa Yerlitaş
Orhan Odak
Ali Söylemez

Denetleme Kurulu

Nihat Sarı
Hüseyin Eren
Yusuf Cengiz

Bayilerimiz

GÜNEYDOĞU ANADOLU
ELAZIĞ
İSTANBUL - ŞİŞLİ SARIYER BEŞİKTAŞ - MİS GIDA LTD ŞTİ.
İSTANBUL - ANADOLU YAKASI
TUNCELİ
BİNGÖL
ERZİNCAN
HAKKARİ
KOCAELİ
MUŞ
ANKARA
İZMİR
GÖLBAŞI / ADIYAMAN
ANTALYA
DOĞU BEYAZIT
VAN
MALATYA
KARADENİZ BÖLGESİ
ALMANYA
MERSİN
İĞDIR
İSTANBUL BAHÇELİEVLER
İSTANBUL TUZLA
İSTANBUL KÜÇÜKÇEKMECE

BİZE ULAŞIN

MERKEZ:
Moğultay Mah. Okullar Cad. Şenlik Sok.
Düzgün Apt. No:3/9 Tunceli
Telefon : 0 428 212 59 44
Fax : 0 428 212 59 46
E-mail : info@munzursu.com

İSTANBUL BÜROSU:
Hasanpaşa Mah. Kurbağalidere Cad.
Ulusluk Sok. Vanlı Apt. No:18/3
34722 ÇKadıköy / İSTANBUL
Telefon & Faks: 0090 216 545 51 65

FABRİKA:
Ziyaret Köyü, Gözeler Mevkii
OVACIK - TUNCELİ
Telefon : +90 428 514 42 42
Faks : +90 428 514 41 91

DERSEM

ISSN: 1304-0162

Yıl: 7 Sayı: 9

Temmuz 2008

Sahibi
İzmir Dersim
Kültür ve Dayanışma
Derneği Adına Başkan
Kemal Mutlu

Yazı İşleri Müdürü
Ali Ekber Coşkun

Yönetim ve Yazışma
Adresi

Anafartalar Cad.
Sahlepçioğlu İşhanı
No:196/306 Konak-İZMİR
Tel-Fax: 0-232-483 45 88

Dergimiz bir
düşünce platformu
olup, yazıların
içeriği yazarına
aittir.

Yazışma ve iletişim için
E-mail
dersimdergisi@mynet.com
kmutlu@mynet.com

Grafik & Tasarım
Baskı

Emre Basimevi
855 Sok. No:51
Konak - İZMİR
Tel&Faks: 0232 484 64 71

Baskı Tarihi:
31-07-2008

İÇİNDEKİLER

Ma bi Xéri!	2
Dersim'den	3
70. Yılında Bir Tabuya Dokunmak	6
Dersim Halkından'da Bir Gün Özür Dilenecek mi?	7
Dersim'li Bir Ana'nın Yaşadıkları	8
Goçeri / Saheyder Veroz	10
Kısa Bir Kurşun Kalem, Uzun Bir Hafıza'dan Daha İyidir / Yaşar Kaya	11
Çip Qesey Ke Zerré Mı / Arzu Karadağ	12
Munzur / Hasan Şen	13
Yasak Dilin Hikayesi / Av. Hüseyin Aygün	18
Taé hekiaté Mamekiye / Av. Hüseyin Aygün	20
Hirisu Heşti Ra ju Pelge / Ali Bira Sılız	21
Alevilikte Yaşamın Müziği "Ses Gölgesi"nde Dinlenir / Esat Korkmaz	26
Genç Cumhuriyet'in Yılmaz Bir Kalemşörü	
"Naşit Hakkı Uluğ/Ali Ekber Coşkun	28
Yitirilmiş Bir Hasrettir Şimdi Vatan /Ali Ekber Coşkun	31
Désim de name baqilen u zonayeğén;"Wuşené Seydi" /Saheyder Veroz	33
Yarasını Göstermeden Ölmek / Mehmet Gülmez	35
Dersim'in Mitosları / Derviş Munzur	38
Çocuklar Duyuyor musunuz? / Derviş Munzur	41
Çı Taw Şiliye Bivaro / Akman Gedik	42
Vegotina ku Dara Wé Bé Kurme / Cihan Roj	43
Dersim Alevi - Kızıbaş Cem müziğinin konumu üzerine "Dil Bizden Nefes Hünkardan ola!" Felsefesinin Değerlendirilmesi/Turabi Saltık	45
Kırmanciye De Vévyve / Cemal Taş	52
Kutsal Bir Bağ "Kewra, Kivra, Kirve..." / Lizgé	57
Dêwa saira ra vengê Kılamanê Kırmanciye, Sait Bakşi / Cemal Taş	60
Islık Çalıyor Rüzgar / Akman Gedik	64
"O gün Dersim'i Yerle Bir Ettik" / Kurtul Altuğ	65
Gibi / Arzu Karadağ	66
Hardo Dewres Sero Cayé Ma ki Esto / W. Azgele	67
Nergis / Özlem Kahraman	71
Dersimli Genç Yönetmen Buket Aydın'dan İddialı Bir Belgesel "İhsan-ı Kamil"	76
4 Mayıs 1937'yi Hatırlamak / Av. Hüseyin Aygün	79
Dırveté Hotay Serre / Av. Hüseyin Aygün	81
Cezaevlerinden Mektup Var	83
Çavzeng / Ali Erenler	84
Gül Kırmızısı Kadar Sıcak Yayla Rüzgarı Kadar Serin / Ali Erenler	84
Kırmanciye Beleké / Aslan Tali	85
Arafta / Pipa Bacca'ya Ağıt / Mustafa Güçlü	86
2009'a Onlar Hazır; Ya Biz / Hasan Şen	87
Duisburg Dersim Kültür Festivali'ne Binler Akın Etti / Fatih Çimen	89
Şehirlere Düştü Gökyüzüm / Arzu Karadağ	92
Ankara'dan Dersim'e Üçüncü Pedal	93
Kültürel Etkinliklerimiz	94

Ma bı xéri!

Ma bı xéri!

Marewo newe dı onca piyarime. Umudé mawo kı vengé saré ma bo. Sare dezé ma zafé, jediné, kem nébené. Na qesa dı xeta saré ma çına. Dugela kı hukme xo ma serewa, ma dı néna hure. Ma her kı vame haştiye, zılmé xo jednena. Hiris u heşti ra dime waxtı sukutiye biya. Na hiris serra kı ma sero onca mız u dumano. Werté kıl u adır derime. Tern u gencé ma, ma desta vejiye, taqat ra kewtime. Dewuné ma adır kerd ver vésnay hema, zeré xo serdı nébiyo kı nik esté dar u beré ma ver. Her kı amnon ame, adır nané pıra vésnene. Ne homete vengé ma hesnena, ne kı zulumkari hebí serm kené. Hete ra qeyret kené kı çhemuné ma sero bendu virazé re. Na qesa fermané mileté mawo, yé theyr u thuré hardé mawo.

Waruné ma, kowuné ma, ma re kerdé tomete kı çor bızu weyi kerime. İsané ma hora feqır bi, nafa kı vésan mend. Niye kı biyé sebebé ma, wazene kı çheku desté ma dere. Çıturi kı hirus u heşti dı taye kes bi milis saré bırawuné xo berd da zalımu, wastena ninuna kı onca héni bo. Mileté ma era jumini kuyo, jumini qırkero!

Na neqiya niyanene nébena. Ma ki hardé dewreşi serderime! Haqa mawa kı seré na hardi dı weşiya xo bıramime. Ma keşi re neqiye nékerda, nun u sola keşi dı kı çımé ma çino! Ma tıma haştiye wasta, bırayen wašto. Né né xora kı qewul nébena bızaniyo kı xoverestene haqa mawa.

Bére haştiye ronime, her kes jumini dı yar bo. Bére bırayen bicerime hestiré çımu jiwa bo. Na kowu dı, ovawu dı je vatena xo bifetelime keşi re tomete nébo. Héfo, hem beme sebebe jumini, hem theyr u thuré béguna ki ma dı tenge onceno.

Ewro dormé xo dı niyademe her ca dı hervo. Hete ra zorbaşı, hete ra xoverodayisa saru, yé emegdaru. Her milet, her itıqat ver gureto, amo téheti biyo ju, verba dismenuné xo vejiné. Xo dı niyademe, béwayirime. Saré ma biyo axme, emegé xo wo jede awe dı sono. Kamiya ma, zoné ma, domoné ma, ma desta vejiné. Na qesa niyanene qewul nébena. Ma xo bexté keşi kı néerzeme. Çı kı zoneme, saru kı xore wayir névecino, xéré keşi kı cı néreseno, biné lingu dı sono. Qesa Kırmancıye esta, “ga kı gınawaro, kardi sero bené deyra”! Urze re xo ser! Halé ma hal niyo. Gereke endi hereyi mékume. Bérimé ju ca, qesey kerime, rawa xo çıturi kemé tever beli kerime. Endi linguné xo sero vınderime. Kamiya xore, zoné xore, rawa xore, domonuné xore wayiriye bıkerime.

Amnon derime, emsere kı şenatiya Munzuri dı yeme télewe. Kılamuné xo vame, govende ceme. Beyan keme kı, wastena ma welaté xo dı weşiye ramıtına! Çhemuné xo serdı bendu néwazeme! Kamiya xore hurmet wazeme. Çheké kı wazene ma dest dere néwazemé! Keso kı kuno werté kare niyaneni noletiya Xızırı cı re ame! Riyé dinu verba homete dı şiyawo, azé xore ki sermo!

Kes bédiyax kı némano. Zoneme, roze yena na tenge qedina. Weşiya xo Welaté xo dı ebí haştiye ramemé. Hardé xo ser je vatena xo fetelime, zoné xo dı kılamuné xo vame. Onca jiyar u diyaruné xo dı yeme péser, kele xo bırneme, Cem giredame, sama some... some Axdat, huzuré Piré xo Sey Rızayi, gulvangé xo cemé...

Jumini dı yar bé, esq sewdayé welati zeré xora kem mekere. Xızıro Khal bojiye sıma ra bicero. Weşendi bımané.

DERSİM 'den

Halkımızın hafızasından bize aktarılan kesintisiz bir zulmün tarihiydi. Sayısız kez kavruldu yüreğimiz kербela acısı öykülerle. Yitirilen eşlere, uçurumları kutsayan gelinlere, tarifsiz vahşetle yok edilen çocuklara, bedenini topraklarımıza kurban sunan şahinlerimize kanadı hep yüreğimiz. Bizimle aynı kaderi paylaşan ağacımıza, kuşlarımıza ağladı gözlerimiz. Oysa büyüklerimizin her duası tüm insanlık içindi önce. Sonra kurt kuş için ve sonrasında isterlerdi kanatları altına almasını Hakk'tan, Xızır'dan, o her an ellerinden alınabilecek olan kuzularını.

Analarımız hal hatır sorarken; nasılsın? Sorusuna hep "Thewabı cigera to mekero" diye cevap verirler. Ama yakaları hiç kurtulamadı evlat acısından. Hala yaşıyorlar kor ateş acıları. Öykülerimize hep yeni acılar eklendi. Çocuktuk ve zulüm öyküleriyle büyüdük. Şimdi çocuklarımıza bu öykülere eklenmiş yeni acıları miras bırakabiliyoruz. Oysa cümle varlık kutsalımız bizim. Yaşam kutsalımız.

Zalime biat vermedik, cümle varlığa ikrarımıza bağlı kaldık. Ateş'i Cem'imizde, Hava'yı Asmeno Khewe de, Suyu Xızıro Khal'da ve Toprağı Hardo Dewres'te kutsadık. Yaralarımız bunun bedelidir ve acıtıyorsa da canımızı, ruhumuzu yüce kılandır.

Tapmıyoruz acılara bilinsin. Yaşamı, varlığı ve insanı seviyoruz bilinsin. Tüm renkleriyle seviyoruz dünyayı bir kez daha duyulsun. Ve bilinsin rengimizi seviyoruz. Topraklarımızı seviyoruz. Ve terk etmeyeceğiz bu sevdayı, zulme tapanlar duysun!

Kutsallarımıza saldırılıyor. Ocaklarımız söndürülüyor. Düzgün Baba'mız da artık Semah yürünemiyor, Hakk Cem'e çağırılmıyor. Biliyoruz ki o İnsanı Kamil'de görünür göze. Ve biliriz İnsanı Kamil'in Hakka durduğunu, zalim olamayacağını, zulme biat vermeyeceğini ve cümle varlığa kardeş olduğunu.

Sularımıza saldırıyorlar, barajlarla. Toprağımıza saldırıyorlar lanetli altın ocaklarıyla. Gökyüzüne saldırıyorlar zehir saçan bacalarıyla. Ve ziyaretgahlarımızda kutsal Ateşe saldırıyorlar Hakk'a, varlığa düşman olanlar.

Bu yılda ilan ettiler ormanlara kıyılacağını. Belki şu an bir yerlerden dumanlar yükseliyor. Bu ormanların hepimizin ortak değeri olduğu, kardeş olduğumuz ve artık barışmamız, birbirimize kıymmamız gerektiğini belirten açıklamalar da yapıyor. Ve biliyoruz ki bu sesler her zaman ki gibi duyulmuyordu. Umutsuzluk öfkeye bırakıyor yerini. Güçlü olansa hep daha çok, daha etkili şiddet uygulama peşinde. Daha çok genç ölüsü mü çözüm olacak?

Oysa istenilen sadece insanca bir yaşam. İnsani değerlerimize saygı. Fakat iyi olacağına dair neredeyse en küçük bir umut yok. Siyah gözlüklerin ardından hep daha sert açıklamalar geliyor ve daha çok insanın çılgınlığı yükseliyor. Ateş ülkenin dört yanına düşüyor. Ama en çok bizi yakıyor. Ekonomik kaygılarla yapıldığına inanmadığımız barajlar ısrarla gündemde tutuluyor. En son ise Pülümür vadisine kurulması planlanan barajın ihalesi yapıldı. Bir halkın yok edilmesini bir diğeri nasıl sindirebilir içine? Nasıl kabullenebiliriz bunu? Nasıl sevebiliriz sonrasında bir birimizi?

Ve bin dört yüz korucu kadrosu çıktı "istihdam" paketinden. Yani eli silahlı ve üretici olmayan insanlar. Kısa süre sonra provokasyonlar olacak ve insanlarımız arasında kalıcı düşmanlıklar yaratılacaktır. Bu durumu tuzak olarak değerlendiriyor ve halkımıza uzak durma çağrısında bulunuyor. Her şeyimiz çalındı, gasp edildi bizden. Şimdi ise tarihimiz boyunca sayısız insanımızın ağır bedeller pahasına koruduğu onurumuzu istiyorlar bizden. Bilinsin ki bu çirkin oyuna ortak olacak herkes, halkımızın vicdanında sonsuza dek lanetli olacaktır. Biliyoruz ki otuz yedi-sekizin

kelle avcılarını hep lanetle anılır hala.

On yıllardır kesintisiz bir şiddet ortamında yaşıyoruz. Yoksul ve zayıf düşürüldük. Her yerden hücum ediliyor üstümüze. Dini gerici kılıcını toprağımıza geçirme peşinde. Tüm tarihimiz boyunca peşimizde kılıçla dolaşanlar, sadece kirli paralarına güvenerek insan derleme çabasındalar. Yetmedi Hıristiyan misyonerlerde fark etti zayıf düşürüldüğümüzü. Onlarda para gücüyle satın almaya geldiler Alevileri. Onlarda kolay lokma olarak seçtiler bizi. Her iki girişimi de ahlaksızca ve saldırı olarak kabul ediyoruz. Kimseye karşı değil fakat asimilasyon amaçlı her girişimi reddediyoruz. Halkımızın felsefesi tarihseldir, derinliklidir, günceldir, ihtiyaçlarımıza cevap olabilecek kapsamlılıktadır. Bize dayatılmaya çalışılan hiçbir inanç ya da kimliğe ihtiyacımız yoktur. Kendini var etmek için bizi yok etmeye hiç kimsenin hakkı yoktur. Diyoruz ki her kimliğin çabası demokratik bir ülke yaratma yönünde olmalıdır. Herkesin güvencesi özgür ve demokratik bir ülkedir.

Büyük güçler tüm bölgede hakimiyet çabasındalar. Dört bir yanımızda çeşitli biçimlere bürünmüş savaşlar sürüyor. Ülke içerisinde Kürt düşmanlığı temelinde tırmandırılan faşizm, yönünü tüm demokratik çevrelere yöneltiyor. Üniversitelerde faşist saldırganlar öğrenci kurşunluyor. Askeri darbe girişimleri deşifre oluyor. Ülke içerisinde devlete hakim güçlerin bilek güreşi yaşanıyor. Daha doğrusu uluslar arası güçlerin bölgeye yönelik politikaları çarpışıyor. İçeride ekonomik ve demokratik sorunlar gittikçe derinleşiyor. Kürt sorunundan kaynaklı çatışmalar gittikçe şiddetleniyor. Süreç gittikçe daha zorlu bir hale geliyor. Tüm ülkede en örgütlü olanlar ise, devlet desteğinde semiren gerici ve faşist çevrelerdir. Taraflar arasında gittikçe sertleşen çatışmaların içerisinde örgütsüz ve parçalılık arz eden tek topluluk durumundayız. Potansiyelimizi kucaklayan ve tarihsel mirasımıza denk

düşen bir örgütlülüğümüz yok. Bu durum savunmasız kalmamıza yol açmakta, üstümüze yönelen güçleri ise cüretkar kılmaktadır. İşte en başta dilimiz ve anlam dünyamızı oluşturan inanç kimliğimiz, yani tün insani değerlerimiz tüketilmek üzeredir. Vadilerimize kurulmak istenen barajlar tüm geleceğimizi yok edecektir. Kapsamlı ve derinlikli bir durum değerlendirmesiyle çıkış yolu bulmak zorundayız. Çünkü hali hazırda ki duruşumuz bizi parçalı kılmakta, bütünümlü kapsamayamamakta, dönemsel ihtiyaçlarımıza cevap olamamaktadır. Kendimizi geleceğe taşımak istiyorsak kendi ayaklarımız üzerinde durmamız, önceliklerimizi belirlememiz ve bu hedeflerimize denk düşen kurumlarımızı yaratmamız gerekmektedir.

Munzur Kültür ve Doğa Festivalinde bir kez daha buluşacağız. Bu buluşma; insani demokratik haklarımızı ve yerelde yaşanan çevre sorunlarını dillendireceğimiz bir platform olacaktır. Bu buluşma şüphesiz ki bizleri mutlu kılacaktır. Topraklarımıza, artık yerinde yeller esiyor olsa da evlerimizin köylerimizin kurulu olduğu alanlara gideceğiz. Uzun yıllardır ziyaret edemediğimiz atalarımızın mezarlarını ziyaret edeceğiz. Kutsal mekanlarımızda birer "çıla" yakacağız. Gelemeyenlerin ise gözü kulağı tüm hafta daha da bir topraklarında olacak, yüreği orada atacak. Bu değerli buluşma toplumsal bilinçaltımıza katkı sunacak. Biliyoruz ki daha önce görüp dillendirdiğimiz kimi eksiklikler de olacak. Bu değerli buluşmada hizmeti olan her bireyimize şükranlarımızı iletiyoruz. Fakat sürekli tekrarlanan hatalara hakkımız olmadığını da belirtmek istiyoruz. Bu buluşmaya yakışır ve içeriği yerel ağırlıklı organizasyonlar yaşamamızın ve dostlarımızın hakkıdır. On binlerin bizce kutsal olan bu yürüyüşünü selamlıyoruz..

Okuyucuya bir açıklamayı da zaruri görüyoruz. Dersim dergisinin sayfaları Dersim'e dair sözü olan herkese

açıktır. Sorunlarımızı ve çözüm önerilerini dile getiren, kültürel değerlerimizi, tarihimizi konu alan çalışmalar sayfalarımızda yer bulabilir. Tarihimizi konu alan yazılı belgeler ne yazık ki oldukça sınırlı. Daha çok dışarıdan birilerinin gezi, inceleme ve anılarından oluşan sınırlı yazılardır bunlar. Dersim'linin kendi tarihi ve sorunlarına dair merakı biraz yenidir. Sınırlı bilgi ve belge üzerinden tarihini öğrenmeye çalışıyor. Bu yüzden kimi hatalı ve eksik, bazen de zorlamalı tespitler görebiliyoruz. Fakat Dersim'linin kendini tanıma çabasına girmesi olumlu bir gelişmedir. Geleneksel insanımız kendi değerleri ve tarihsel durumuyla yaşadı. Cumhuriyet sonrası kuşaklar ise tarihlerinden ve insani değerlerinden bir koparılışı yaşadılar. Yakın zamana kadar da bir silkiniş yaşamadılar. Son on yıllarda ise bir arayış ve kendine dönüş eğilimi yaşıyor Dersim'li. Gerçi bu çaba dönemin ihtiyaçlarına cevap olmaktan uzaktır ama anlamlı ve değerlidir. Önümüzde ki yıllar bize, daha kapsamlı ve akademik çalışmalarını sunacaktır. Her Dersim'li; kendi halkının da diğer halklar gibi “uzun bir tarihsel sürecin” ürünü olduğunu unutmamalıdır. Tüm tarihi boyunca inanç kimliği üzerinden verdiği mücadelenin sonuna kadar siyasal bir mücadele olduğunu, yeryüzü düzenini belirleme çabası olduğunu bilmelidir. Ve bu özgün tarihin, felsefik mirasının onur verici olduğunu bilince çıkarmalıdır. Kendimizi kimsenin karşısına koymuyoruz. Kendimizi anlatmaya, gasp edilen değerlerimizi bulmaya ve korumaya çalışıyoruz. Diğer kimliklere layık gördüğümüz saygıyı, özgürlüğü kendimize de layık görüyoruz. İsrarcı olacağımız yaklaşım sadece bu olup fazlası değildir.

Dergimizin sayfalarında tarih, sınıf, ulus, kültürel v.b. konuları işleyen yazılar yazarlarının görüşleridir. Bir çok hata ve eksik tespitler taşımaları mümkündür. Bir

kez daha belirtelim, halkımıza dair iyi niyetli her çaba değerlidir fakat eleştirilemez de değildir. Okuyucu çeşitli konularda kaleme alınan yazılara her zaman eleştirel yaklaşabilmelidir. Dostlarımız ise yaşadığımız süreci anlayabilmeli, suçlayıcı yaklaşımlar içerisine girmemelidir. Hatırlatalım; bizleri size, sizi bize dost kılan zemin, esas olarak “tarihsel mirasımızdır” ve bizden çalınandır. Bizim yapmaya çalıştığımız ise sadece bu mirası kurtarabilme çabasıdır.

Kimliğimiz anlamına gelen değerler sistemimizin ve bütün doğamızın topyekün bir tehdit altında olması bizler açısından yerelleşmeyi zorunlu kılmaktadır. Bu dönemsel ihtiyaçlarımızın gereğidir. Bu yaklaşım ise dostlarımızdan kopuş değil, onlarla doğal ve demokratik bir zeminde daha sağlıklı bir buluşma anlamına gelmektedir.

Bu sayımız Dersim Dernekleri Federasyonu adına hazırlanmıştır. Gelecek sayılarımızın tüm bileşenlerimizden katkı ve sahiplenmesiyle çıkmasını arzu ediyoruz. Bu sahiplenme daha içerikli ve güçlü sunumlara olanak verecektir.

Özgür ve mutlu yaşam umuduyla...

70.YILINDA BİR TABUYA DOKUNMAK

**DERSİM Milletvekili
Şerafettin Halis,
“38 Dersim Katliamı”
sırasında onbinlerce
insanın öldürüldüğü ve
toplu mezarlara
gömüldüğünü belirterek
bunların
bulunmasını istedi.**

Halis, Dersim'deki direnişin öncülerinden Seyit Rıza ve arkadaşlarının da kemiklerinin toplu mezarlarda olabileceğini söyleyerek, o döneme ait arşivlerin açıklanması gerektiğini söyledi. DTP Milletvekili Şerafettin Halis, Dersim'de 1937-38 yıllarında “Dersim isyanı” diye adlandırılan olaylarda hala bilinmeyen birçok nokta olduğunu belirterek, bu olayların günışığına çıkarılması için gizli arşivlerin açılmasını istedi. Bu dönemde 30'a yakın akrabasını kaybeden ve kendisi de çocukken sürgüne gönderilenler arasında olan Halis, öldürülenlerin çoğunun mezar yerlerinin bilinmediğini ve bazı yerlerde de toplu mezarlar olduğunu söyledi. Halis, bu mezarların açılmasını Meclis gündemine getireceğini açıkladı. Dersim halkının toplu mezarların yerini bildiğini belirten DTP Milletvekili, “1937-38 yıllarında ölen insanların sayısı 10 binlerle ifade edilmektedir. Bunların çoğunun mezarı olmadığı gibi sınırlı da olsa belirli yerlerde toplu mezarlar var. Bu toplu mezarların nerede olduğunu halk biliyor. Aradan 71 yıl geçmesine rağmen bu durumla ilgili arşivler hala saklı tutulmaktadır” dedi.

Yine o dönemdeki olayların 'tedip' ve 'tenkil' olarak adlandırıldığını anımsatan Halis, sözlük

anlamına göre; 'tedip', uslandırma, yola getirme, terbiye etme, 'tenkil' ise uzaklaştırma, herkese örnek olacak bir ceza verme ve düşman ve zararlı kimseleri topluca ortadan kaldırması olarak açıklandığını belirterek, “bu adlandırmanın bir kıyım olduğu, bir soykırıma tekabül edip etmediği de ciddi bir kuşku dahilindedir” dedi.

Seyit Rıza'nın mezarı nerede?

DTP'li Halis, öncelikle o dönemde Bakanlar Kurulu kararıyla idam edilen Seyit Rıza ve arkadaşlarının mezar yerlerinin nerede olduğunu öğrenmek istediğini belirterek, “buradaki toplu mezarların açılarak öncelikle, bunlar arasında Seyit Rıza ve adamlarının olup olmadığı ortaya çıkarılmalı. Ardından da, döneme ilişkin arşivler açılmalı” dedi. Halis, bunun için Meclis'te çeşitli girişimlerde bulunacağını açıkladı. Halis, o dönemdeki arşivlerin açığa çıkarılması için yasa teklifi hazırladığını, toplu mezarları açtırmak için de yine yasal olarak ne yapabileceklerini araştırdıklarını söyledi.

KAYNAK: DİHA

Dersim Halkından da Bir gün Özür dilenecek mi?

Kanada'dan yerlilere tarihi özür

Avustralya hükümetinin yerli Aborijin halkından özür dilemesinden sonra Kanada Başbakanı Stephen Harper da, ailelerinden koparılarak, asimilasyon amacıyla devletin kurduğu Hristiyan okullarına zorla gönderilen yerli Kanadalılardan ve ailelerinden resmen özür diledi. Harper, mecliste düzenlenen törende, yerli halkın çocuklarına yönelik uygulamanın Kanada tarihinde üzücü bir sayfa olduğunu belirterek, "hükümet, şimdi yerli çocukların eğitim politikasının son derece olumsuz ve bu politikanın çok uzun etkileri olduğunu kabul etmektedir. Kanada hükümeti, samimiyetle özür diler ve bu ülkenin yerli halkından bu büyük haksızlıklardan dolayı af diler. Özür diliyoruz." demişti. Kilise okulunda yaşadığı taciz ve kötü muameleyi kamuoyuna yansıtan ilk kişilerden

olan yerli lideri Phil Fontaine de geleneksel kıyafetiyle katıldığı törende, bu tarihi özürün, yerlilerle Kanada'nın geri kalanı arasında yeni bir ilişkinin başlangıcı olduğunu ve bunu somut önlemlerin izlemesini umduklarını kaydetti.

Kanada'da 19.yy'dan 1970'lere kadar sürdürülen uygulama dahilinde 150 bin yerli çocuk ailesinden alınarak Hristiyan okullarına gönderilmişti. Bu okulların büyük bir kısmı 1970'lerde kapatılmıştı ama bazı okullar 1990'lara kadar açık kalmıştı. Bu okullardaki öğrencilerin çoğu ana dillerini konuştukları için dövülmüş, anne babalarıyla ve kültürleriyle ilişkileri koparılmıştı. Okullarda yaşanan fiziksel ve cinsel tacizin tanıkları ortaya çıkınca 1980-1990'larda okulları yöneten kiliseler özür dilemişti. **BBC/AA/AP**